

วิธีศึกษาและรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ทศนคติเกี่ยวกับการสมรสของนักศึกษาโรงเรียนสารพัดช่างในเขตกรุงเทพมหานคร ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสารพัดช่าง กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อปีการศึกษา 2520 โรงเรียนสารพัดช่างซึ่งตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร 4 แห่งที่ตกเป็นตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนสารพัดช่างพระนคร โรงเรียนสารพัดช่างสีพระยา โรงเรียนสารพัดช่างธนบุรี และโรงเรียนสารพัดช่างนครหลวง

วิธีเก็บข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้แบบสอบถามซึ่งสร้างขึ้นเองโดยการศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร และวิทยานิพนธ์ ตลอดจนคำแนะนำจากอาจารย์ประจำสถาบันประชากรศาสตร์ นำไปทดลองใช้กับนักศึกษาโรงเรียนสารพัดช่างชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำนวน 28 คน เพื่อหาข้อบกพร่อง ปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องให้รัดกุมและมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น จากนั้นก็นำเอาแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปใช้กับนักศึกษาที่ตกเป็นตัวอย่าง โดยขอความร่วมมือจากอาจารย์ใหญ่โรงเรียนสารพัดช่างที่ตกเป็นตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล และได้้นำแบบสอบถามไปให้นักศึกษาตอบระหว่างวันที่ 17-20 ตุลาคม 2520 ไปรับแบบสอบถามคืนระหว่างวันที่ 24-27 ของเดือนเดียวกัน

การสุ่มตัวอย่าง

006661

มีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างดังนี้

ขั้นแรก การเลือกโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนสารพัดช่างในเขตกรุงเทพมหานครมีเพียง 4 แห่ง จึงให้ทั้ง 4 โรงเรียนเป็นตัวอย่าง โดยกำหนดจำนวนนักศึกษาที่จะตกเป็นตัวอย่างโรงเรียนละ 275 คนเท่ากัน (ทั้งนี้เพราะนักศึกษาทั้ง 4 โรงเรียนมีจำนวนใกล้เคียงกัน) จะได้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 1,100 ตัวอย่าง

ขั้นที่ 2 การเลือกภาคเวลาเรียน เนื่องจากแต่ละโรงเรียนแบ่งภาคเวลาเรียน ออกเป็น 3 ภาค คือ ภาคเช้า เวลาเรียน 9.00-12.00 น. ภาคบ่าย เวลาเรียน 13.00-16.00 น. และภาคค่ำ เวลาเรียน 17.00-20.00 น. จึงเลือกเพียง 2 ภาคเวลาเรียน โดยใช้วิธีจับฉลาก ปรากฏว่าได้นักศึกษาภาคเช้าและภาคค่ำเป็นตัวอย่าง กำหนดให้ตัวอย่าง จากภาคเช้า 137 ตัวอย่าง และภาคค่ำ 138 ตัวอย่าง ทั้ง 4 โรงเรียน

ขั้นที่ 3 การเลือกประเภทวิชา กำหนดให้นักศึกษาทั้ง 4 ประเภทวิชาแต่ละภาค เวลาเรียนเป็นตัวอย่าง คือ ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ประเภทวิชาช่างทั่วไป ประเภท วิชาธุรกิจ และประเภทวิชาการศึกษาศาสตร์ เลือกมาประเภทวิชาละประมาณ 35 ตัวอย่าง ในขั้นนี้นำเอารายชื่อของนักศึกษาโรงเรียนสารพัดช่างแต่ละโรงเรียน แยกเป็นประเภทวิชา มาเลือกหาตัวแทนของกลุ่มโดยวิธี Systematic Sampling

ลักษณะแบบสอบถาม

การสร้างแบบสอบถาม ได้แนวความคิดมาจากตำรา เอกสาร และวิทยานิพนธ์ ตลอดจนคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ในแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วนใหญ่ๆ มีรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลแสดงคุณลักษณะโดยทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และประชากร ของนักศึกษา

ส่วนที่ 2 ทักษะที่มีก่อนอายุสมรส โดยครอบคลุมเรื่อง อายุการแต่งงานครั้งแรก ของชายและหญิง อายุของผู้ที่จะมาเป็นคู่สมรส และระยะเวลาในการรู้จักคู่สมรสก่อนการ แต่งงาน

ส่วนที่ 3 ทักษะที่มีต่อการตัดสินใจในการสมรส มีรายละเอียดคำถาม เช่น การสร้างฐานะก่อนแต่งงาน ลักษณะของคู่สมรส การยอมรับของบิดามารดาเรื่องการสมรส การเลือกคู่สมรส การเลือกคู่สมรสของบุตร และความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน

ส่วนที่ 4 ทักษะที่มีต่อพิธีการสมรส มีรายละเอียดคำถามเกี่ยวกับ การบวชเรียน ก่อนแต่งงาน สิ้นสวดทองหมั้น การดูฤกษ์ยาม การจดทะเบียนสมรส การจัดพิธีในการแต่งงาน

ส่วนที่ 5 ทักษะเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว มีรายละเอียดคำถามในเรื่องการ ปรึกษาเรื่องจำนวนบุตรก่อนแต่งงาน การมีความรู้เรื่องการวางแผนครอบครัว

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว ทำการตรวจสอบความถูกต้อง หลังจากนั้นจึงได้ทำการลงรหัส เจาะบัตร ตรวจสอบบัตร ในการประมวลผล ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากศูนย์ประมวลผลด้วยเครื่องจักรแห่งประเทศไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS)

ลักษณะของข้อมูล

การเลือกนักศึกษาโรงเรียนสารพิทักษ์ช่างในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นตัวอย่างในการศึกษารุ่นนี้ก็เพราะ นักศึกษากลุ่มนี้มีลักษณะที่น่าสนใจ กล่าวคือโรงเรียนสารพิทักษ์ช่างมีลักษณะแตกต่างจากโรงเรียนประเภทอื่น ผู้ที่เข้ารับการศึกษากลับมาเป็นบุคคลทั่วไป มีเกณฑ์และข้อจำกัดในการเข้ารับการศึกษาน้อยที่สุด ดังนั้นประชากรกลุ่มนี้จึงมีสถานภาพระหว่างความเป็นประชาชนทั่วไปเท่ากับความเป็นนักศึกษา รายละเอียดเกี่ยวกับโรงเรียนสารพิทักษ์ช่างจะช่วยให้เกิดความเข้าใจในคุณลักษณะของประชากรกลุ่มนี้ได้ดีขึ้น

โรงเรียนสารพิทักษ์ช่างเป็นโรงเรียนที่เปลี่ยนสภาพมาจาก หน่วยฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ ซึ่งมีอยู่เดิม เริ่มตั้งเป็นโรงเรียนสารพิทักษ์ช่างเมื่อประมาณ พ.ศ.2504 โดยสังกัดกอง - โรงเรียน กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนสารพิทักษ์ช่างมีทั้งหมด 9 แห่ง ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร 4 แห่ง ต่างจังหวัด 5 แห่งคือที่ จังหวัดอุดรธานี อุบลราชธานี เชียงใหม่ สงขลา และชลบุรี ลักษณะการศึกษาในโรงเรียนสารพิทักษ์ช่าง คือบุคคลชายหญิง ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป และมีความรู้สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สามารถสมัครเข้าศึกษาในโรงเรียนสารพิทักษ์ช่างได้โดยไม่มี การสอบคัดเลือก ในปีหนึ่งๆ แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ภาคเรียน หลักสูตรการเรียนแต่ละวิชาสามารถเรียนจบภายใน 1 ภาคเรียน หรือจะเรียนค่อในวิชา ระดับสูงขึ้นไปอีกก็ได้ โดยกำหนดเวลาเรียนแต่ละภาคเรียนดังนี้

ภาคเรียนที่ 1 ระยะเวลาเรียน 5 มิถุนายน - 21 กันยายน

ภาคเรียนที่ 2 ระยะเวลาเรียน 1 ตุลาคม - 15 มกราคม

ภาคเรียนที่ 3 ระยะเวลาเรียน 26 มกราคม - 10 พฤษภาคม

ส่วนระบบการเรียนในแต่ละโรงเรียนแบ่งออกเป็น 3 ผลัด คือ

รอบเช้า เวลาเรียน 9.00-12.00 น.

รอบบ่าย เวลาเรียน 13.00-16.00 น.

รอบค่ำ เวลาเรียน 17.00-20.00 น.

วิชาที่เปิดสอนในโรงเรียนสารพัดช่างแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภทดังนี้

1. ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ได้แก่ วิชาช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างวิทยุ - โทรทัศน์ ช่างเครื่องทำความเย็น ฯลฯ
2. ประเภทวิชาช่างทั่วไป ได้แก่ วิชาช่างตัดเสื้อสตรี ช่างตัดเสื้อชาย ช่างตัดผม ช่างเสริมสวย ศิลปประดิษฐ์ อาหาร-ขนม ฯลฯ
3. ประเภทวิชาธุรกิจ ได้แก่ วิชาพิมพ์ดีดไทย, อังกฤษ การโฆษณา บัญชี ฯลฯ
4. ประเภทวิชากราฟฟิคอาร์ต ได้แก่ วิชากราดำรูป เขียนแบบโฆษณา เขียนแบบก่อสร้าง ฯลฯ

จากแบบสอบถามที่นำไปให้นักศึกษาโรงเรียนสารพัดช่างตอบทั้ง 4 โรงเรียน จำนวน 1,100 ฉบับ ได้รับคืนทั้งสิ้น 1,035 ฉบับ หรือเท่ากับร้อยละ 94.1 ของแบบสอบถามทั้งหมด เหตุที่ได้รับแบบสอบถามคืนค่อนข้างสูง เป็นเพราะนักศึกษาส่วนมากเต็มใจและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือการให้คำแนะนำต่อครูอาจารย์ผู้รับผิดชอบในการนำแบบสอบถามไปให้นักศึกษาตอบว่า ควรให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามที่โรงเรียน ไม่ควรมอบแบบสอบถามให้นักศึกษานำไปตอบที่บ้าน ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือจากครูอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างดี เมื่อพิจารณาแบบสอบถามที่ได้รับคืนแยกตามโรงเรียนปรากฏว่า ได้รับแบบสอบถามจากโรงเรียนสารพัดช่างพระนครจำนวน 262 ฉบับ โรงเรียนสารพัดช่างสีพระยาจำนวน 253 ฉบับ โรงเรียนสารพัดช่างธนบุรีจำนวน 259 ฉบับ และโรงเรียนสารพัดช่างนครหลวงจำนวน 261 ฉบับ

ตาราง ก. อัตราส่วนร้อยละของนักศึกษาที่กำลังศึกษาในแต่ละโรงเรียน

โรงเรียนสารพัดช่าง	ร้อยละ	จำนวน
พระนคร	25.3	262
สี่พระยา	24.4	253
ธนบุรี	25.0	259
นครหลวง	25.2	261
รวม	100.0	1,035

คำนวณความแตกต่างระหว่างเพศจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาปรากฏว่า เพศชายมีจำนวนมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อย กล่าวคือ มีนักศึกษาเพศชายร้อยละ 52.5 ขณะที่นักศึกษาเพศหญิงร้อยละ 47.5 หากพิจารณาประเภทวิชาที่เปิดสอนในโรงเรียนสารพัดช่างทั้ง 4 ประเภทวิชา จะพบว่าแต่ละประเภทวิชาเปิดโอกาสให้เพศชายและเพศหญิงได้เข้ารับการศึกษาคตามความสนใจในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือบางประเภทวิชาเป็นวิชาชีพของผู้ชาย ได้แก่ ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม และประเภทวิชากราฟฟิคอาร์ต บางประเภทวิชาเป็นวิชาชีพของผู้หญิง คือประเภทวิชาช่างทั่วไป ส่วนประเภทวิชาธุรกิจ ผู้หญิงและผู้ชายให้ความสนใจสมัครเรียนพอๆกัน และยังมีวิชาชีพของผู้หญิงบางประเภทที่ผู้ชายบางคนให้ความสนใจสมัครเรียน เช่น วิชาการทำอาหาร ศิลปประดิษฐ์ และเสริมสวย เป็นต้น จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้สัดส่วนระหว่างเพศชายหญิงในกลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษามีเพศชายมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อย

ตาราง ข. อัตราส่วนร้อยละแสดงเพศของนักศึกษา

เพศ	ร้อยละ	จำนวน
ชาย	52.5	543
หญิง	47.5	492
รวม	100.0	1,035

ผู้ที่เข้ารับการศึกษานในโรงเรียนสารพัดช่าง มีความแตกต่างกันด้านอายุมากพอสมควร คือมีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปจนถึง 40 หรือ 50 ปี ทั้งนี้เพราะกรมอาชีวศึกษาไม่ได้กำหนดอายุของผู้ที่จะเข้าเรียนในโรงเรียนสารพัดช่างมากนัก เพียงแต่ให้มีอายุเกิน 15 ปี เท่านั้น เมื่อพิจารณาตามหมวดอายุจากจำนวนนักศึกษาที่ตกเป็นตัวอย่าง ปรากฏว่านักศึกษาที่มีอายุระหว่าง 15-19 ปีมีมากที่สุดคือมีถึงร้อยละ 47.0 รองลงไปกลุ่มอายุ 20-24 ปีมีร้อยละ 33.5 และกลุ่มอายุ 25-29 ปีมีร้อยละ 10.6 เมื่อกลุ่มอายุสูงขึ้นจำนวนนักศึกษาลดลงตามลำดับ คือกลุ่มอายุ 30-34 ปีมีร้อยละ 4.0 กลุ่มอายุ 35-39 ปีและกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไปมีเพียงร้อยละ 1.4 เท่านั้น ตามรายละเอียดที่แสดงในตาราง ค.

ในสถาบันการศึกษาต่างๆทั่วไป มักจะมีระเบียบกำหนดว่านักศึกษาจะต้องเป็นโสด แต่สำหรับโรงเรียนสารพัดช่างไม่ได้กำหนดเรื่องนี้แต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะผู้เข้ารับการศึกษามากเป็นประชาชนทั่วไป ดังนั้นเมื่อพิจารณาสถานภาพสมรสของนักศึกษาที่ตกเป็นตัวอย่าง (ตาราง ง.) ปรากฏว่ามีนักศึกษาโรงเรียนสารพัดช่างที่สมรสแล้วถึงร้อยละ 14.0 และมีสถานภาพหย่าร้าง หม้าย แยกกันอยู่ รวมกันถึงร้อยละ 0.9 และเนื่องจากนักศึกษาจำนวนมากอยู่ในกลุ่มอายุน้อยๆ คือกลุ่มอายุ 15-19 ปี จึงพบว่าอัตราส่วนของนักศึกษาที่ยังคงเป็นโสดมีจำนวนมากถึงร้อยละ 85.1

ตาราง ค. อัตราส่วนร้อยละแสดงอายุของนักศึกษา

อายุ	ร้อยละ	จำนวน
15-19 ปี	47.0	486
20-24 ปี	33.5	347
25-29 ปี	10.6	110
30-34 ปี	4.0	41
35-39 ปี	1.4	14
40 ปีขึ้นไป	1.4	15
ไม่ตอบ	2.1	22
รวม	100.0	1,035

ตาราง ง. อัตราส่วนร้อยละแสดงสถานภาพสมรสของนักศึกษา

สถานภาพสมรส	ร้อยละ	จำนวน
โสด	85.1	881
สมรส	14.0	145
หม้าย	0.4	4
หย่าร้าง	0.1	1
แยกกันอยู่	0.4	4
รวม	100.0	1,035

ตามที่ทราบแล้วว่า โรงเรียนสารพัดช่างเปิดโอกาสให้บุคคลที่สำเร็จการศึกษา ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไปจนถึงทุกระดับชั้นเข้ารับการศึกษาก็ปรากฏว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับสูงถึงชั้นอุดมศึกษาให้ความสนใจเข้ารับการศึกษที่โรงเรียนสารพัดช่างมากพอสมควร ด้วยเหตุที่โรงเรียนสารพัดช่างเปิดสอนวิชาช่าง และเทคนิคต่างๆอันจะนำวิชาช่างเหล่านี้ไปใช้ได้เป็นอาชีพหลักหรือใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งอาจจะยึดถือเป็นอาชีพรองได้อีกด้วยโดยเฉพาะในสังคมแบบเมืองซึ่งความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและทางเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เมื่อพิจารณาระดับการศึกษาของนักศึกษาโรงเรียนสารพัดช่าง ปรากฏว่า นักศึกษาที่มีระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีมากที่สุดถึงร้อยละ 38.6 อันับรองลงไปมีอัตราส่วนใกล้เคียงกัน คือสำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 19.1 สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-7 มีร้อยละ 17.1 สำเร็จระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-5,6 มีร้อยละ 16.1 ส่วนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า มีร้อยละ 6.3 และระดับปริญญาตรีมีถึงร้อยละ 2.7

ตาราง จ. อัตราส่วนร้อยละแสดงระดับการศึกษาของนักศึกษา

ระดับการศึกษา	ร้อยละ	จำนวน
ประถมศึกษาปีที่ 4	19.1	198
ประถมศึกษาปีที่ 5-7	17.1	177
มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	38.6	399
มัธยมศึกษาปีที่ 4-5,6	16.1	167
อนุปริญญา, เทียบเท่า	6.3	65
ปริญญาตรี	2.7	28
ไม่ตอบ	0.1	1
รวม	100.0	1,035

ด้วยเหตุที่โรงเรียนสารพัดช่างเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปเข้ารับการศึกษา จึงปรากฏว่านักศึกษาส่วนหนึ่งมีอาชีพประกอบเป็นหลักฐานแล้วคือประมาณร้อยละ 43.7 และอีกส่วนหนึ่งยังไม่ได้ประกอบอาชีพมีประมาณร้อยละ 56.3 เมื่อพิจารณารายละเอียดของผู้ที่ประกอบอาชีพแล้ว ส่วนใหญ่จะมีอาชีพเป็นกรรมกรและรับจ้าง ซึ่งมีถึงร้อยละ 10.2 รองลงไปอาชีพค้าขายและธุรกิจมีร้อยละ 9.1 รับราชการร้อยละ 8.6 เสมียนและพนักงานร้อยละ 7.1 ช่างฝีมือร้อยละ 6.8 และที่น้อยที่สุดคืออาชีพเกษตรกรรมซึ่งมีเพียงร้อยละ 2.0 เท่านั้น

ตาราง ฉ. อัตราส่วนร้อยละแสดงอาชีพของนักศึกษา

อาชีพ	ร้อยละ	จำนวน
รับราชการ	8.6	89
เกษตรกรรม	2.0	21
ช่างฝีมือ	6.8	70
เสมียน, พนักงาน	7.1	73
ค้าขาย, ธุรกิจ	9.1	93
รับจ้าง, กรรมกร	10.2	106
ไม่มี	56.3	583
รวม	100.0	1,035